

Het nichtje van de poppenspeler

ANGELA CARTER

**HET NICHTJE
VAN DE
POPPENSPELER**

INTERNATIONALE **KLASSIEKER**

Vertaling Marijke Versluys

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

De uitgever ontving voor deze uitgave in het kader van schwob.nl
een subsidie van het Nederlands Letterenfonds
De vertaalster ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *The Magic Toyshop*. Virago Press, Londen

© Angela Carter 1967

© Nederlandse vertaling Marijke Versluys /

Nieuw Amsterdam Uitgevers 2016

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Nico Richter

Foto omslag © Blickfang Fotografie

NUR 302

ISBN 978 90 468 1921 0

www.nieuwamsterdam.nl/angelacarter.nl

I

In de zomer dat ze vijftien was ontdekte Melanie dat ze uit vlees en bloed bestond. 'O, mijn Amerika! Mijn pas ontdekte land.' In vervoering ging ze op reis: als een fysiologische Cortez, da Gama of Mungo Park verkende ze zichzelf van top tot teen; ze beklom haar eigen bergketens en drong door tot de vochtige weelde van haar geheime valleien. Vele uren bekeek ze haar naakte lichaam in de spiegel van haar klerenkast; met haar wijsvinger streek ze over haar sierlijk gewelfde ribbenkast, waarin het hart onder de huid fladderde als een vogel onder een deken, ze volgde de lange lijn van borstbeen naar navel (een geheimzinnige grot of spelonk) en wreef over de prille vleugels van haar schouderbladen. Daarna kronkelde ze zich lachend in allerlei bochten, omvatte zichzelf en maakte soms radslagen en handstandjes van pure vreugde om de verrassende lenigheid van haar lijf nu ze meisje af was.

Ook nam ze poses aan met allerlei attributen. In de trant van de prerafaëlieten kamde ze haar lange zwarte haar zo dat het vanuit een middenscheiding recht omlaag golfde en bestudeerde ze zichzelf peinzend, met haar knieën stijf tegen elkaar geklemd en een tijgerlelie uit de tuin onder haar kin. À la Toulouse-Lautrec ging ze wijdbeens op een stoel zitten, met haar haar hoerig voor haar gezicht en een kom water en een handdoek bij haar voeten. Vooral als ze voor Lautrec poseerde voelde ze zich verdorven, maar ze fantaseerde erbij dat ze in zijn tijd leefde (nu eens was ze een danseresje, dan weer

een model, en vanuit haar raam op een Parijse zolder voerde ze broodkruimels aan een mus). In die fantasieën hielp ze hem en hield ze uit medelijden van hem, want hij was een dwerg en een genie.

Voor een Titiaan of een Rubens was ze te mager, maar een bleke, zelfgenoegzame Venus van Cranach lukte haar wel, met behulp van een lap vitrage om haar hoofd en de cultivéparels die ze ter gelegenheid van haar eerste communie had gekregen om haar hals. Nadat ze *Lady Chatterley's minnaar* had gelezen plukte ze heimelijk vergeet-me-nietjes en stak die in haar schaamhaar.

De vitrage was ook handig om er nachtjaponnen voor haar huwelijksnacht van te draperen. Ze pakte zich mooi in voor een denkbeeldige bruidegom die een douche nam en zijn tanden poetste in een buitendimensionale, toekomstige badkamer in het Cannes van hun wittebroodsdagen. Of Venetië. Of Miami Beach. Ze wist hem zo intensief te bezweren de sprong over de ruimte-tijdbarrière tussen hen te wagen dat ze zijn adem bijna op haar wang voelde en zijn omfloerste stem 'lieveling' hoorde zeggen.

In afwachting van zijn komst ontblootte ze een lang, marmerblank been tot bovenaan toe (de fantasie vervloog omdat ze opeens geboeid raakte door het weerspiegelde spierenspel in haar been dat ze telkens spande en ontspande); vervolgens trok ze de tule strak om haar kleine, stevige borsten te kunnen monstereën. De grootte viel haar tegen, maar ze vermoedde dat ze er wel mee door konden.

Dit speelde zich allemaal af achter de dichte deur van haar pastelkleurige, onschuldige slaapkamer, terwijl beer Edward (met in zijn bolle buik een streepjespyjama) haar vanaf het kussen met zijn kraalogen bekeek en Lorna Doone opengeslagen ondersteboven in het stof onder het bed lag. Daarmee

hield Melanie zich bezig in de zomer dat ze vijftien was; verder hielp ze met de afwas en paste ze op haar zusje om te voorkomen dat die al spelend in de tuin het leven liet.

Mevrouw Rundle dacht dat Melanie op haar kamer zat te leren. Melanie moest vaker de frisse lucht in, zei ze, anders ging ze er pips uitzien. Melanie antwoordde dat ze voldoende frisse lucht kreeg als ze boodschappen deed voor mevrouw Rundle, en bovendien zat ze met het raam open te leren. Daar nam mevrouw Rundle genoegen mee, en ze ging er niet op door.

Mevrouw Rundle was dik, oud en lelijk en was strikt genomen nooit getrouwd geweest. Op haar vijftigste verjaardag had ze, bij wijze van cadeautje aan zichzelf, per notariële akte laten vastleggen dat ze zich 'mevrouw' mocht noemen. Volgens haar kreeg een vrouw daardoor met het klimmen der jaren een zekere waardigheid. Bovendien had ze altijd graag getrouwd willen zijn. Bij ouderen versmelten herinnering en verbeelding: in het hoofd van mevrouw Rundle begonnen die grenzen al te vervagen. Als de kinderen in bed lagen en ze tijd voor zichzelf had, zat ze soms lekker warm bij de haard en verzon ze dromerig de gewoontes en hebbelikheden van de echtgenoot die ze nooit had gehad, tot zijn gezicht zich vaag aftekende in de dampkringeltjes boven haar laatste kopje thee van die dag en ze hem vertrouwelijk toeknikte.

Ze had harige wratten en een vals gebit met heel grote tanden. Ze sprak met een ouderwetse, zelfbedachte deftigheid, als een adellijke dame in een klucht. Ze was de huishoudster. Ze had haar kat meegebracht en voelde zich helemaal thuis. Ze zorgde voor Melanie, Jonathon en Victoria terwijl mamma en pappa in Amerika waren. Mamma hield pappa gezelschap. Pappa gaf een reeks gastcolleges.

'Gascolleges!' kraaide de vijfjarige Victoria, en ze roffelde met haar lepel op tafel.

‘Eet je broodpudding nou maar op, kindje,’ zei mevrouw Rundle. Onder het regime van mevrouw Rundle aten ze heel vaak broodpudding. Ze maakte daagse of feestelijke versies, met of zonder krenten of rozijnen of allebei, en ze varieerde vrijelijk op het basisrecept met gebruikmaking van marmelade, dadels, vijgen, zwartebessenjam en appelmoes. Ze spreidde een buitengewone virtuositeit tentoon. Soms kregen ze koude broodpudding bij wijze van avondboterham.

Melanie werd bang voor broodpudding. Haar grote angst was dat ze dik werd als ze er te veel van at en dat er dan nooit iemand van haar zou houden en ze als maagd zou sterven. Een gigantische Melanie, als een drenkeling opgezwollen van broodpudding, keerde telkens terug in haar dromen, waaruit ze badend in het angstzweet wakker werd. Ze schoof de dodelijke broodpudding met haar lepel over haar bord en als mevrouw Rundle even niet keek schepte ze het grootste deel van haar portie stiekem op Jons bord. Jonathon at gestaag door. Jonathon at hoofdzakelijk uit pure verstrooidheid.

Jonathon at als een blinde natuurkracht en werkte zich door bergen eten heen als een tank door de zijgevel van een huis. Hij at tot er niets meer te eten was, dan hield hij op, legde mes en vork of lepel en vork netjes naast elkaar, veegde zijn mond af met zijn zakdoek en ging van tafel om modelbootjes te maken. In de zomer dat Melanie vijftien was, was Jonathon twaalf en ging hij helemaal op in het bouwen van modelbootjes.

Hij was klein en blond, had een mopsneus, droeg een grijs flanellen schooluniform met pet, en op een van zijn knieën zat altijd wel een roofje dat bijna afviel. Van bouwpakketten maakte hij modelbootjes die hij nauwgezet beschilderde, in elkaar lijmden en optuigde, waarna hij ze overal in huis op planken en schoorsteenmantels zette zodat hij er in het voor-

bijgaan naar kon kijken. Hij maakte alleen zeilscheepjes.

Hij maakte een model van de driemaster HMS *Beagle*, en ook van HMS *Bounty*, HMS *Victory* en HMS *Thermopylae*. Die zomer waren zijn handen voortdurend kleverig van de lijm. In zijn ogen lag een verre blik, alsof hij niet de echte wereld zag maar de blauwe oceanen met kokosnooteilanden waar zijn scheepjes na de tewaterlating in zijn fantasie voorgoed rondvoeren. In zijn verbeelding stond Jonathon als een Vliegende Hollander op een deinend, zoutdoordrenkt dek en voer hij onder brede zwanenvleugels van zeildoek over zeeën die nog niet in kaart waren gebracht, zonder ooit voet aan wal te zetten. Hij liep met een licht zwaaiende zeemanspas, maar dat viel nooit iemand op.

Wat de mensen ook niet opviel was dat hij hen niet zag omdat zijn ogen schuilgingen achter een bril met jampotglazen. In wereldse termen: hij was bijzonder bijziend. Door de combinatie van bril, schoolpet en gehavende knieën zag hij eruit als zo'n jongetje dat onmiddellijk doet denken aan jeugdige speurders uit spannende jongensboeken. Zijn ouders verkeken zich op zijn uiterlijk en zetten zijn boekenkast vol met deeltjes uit de Biggles-reeks, die ongeopend verstoffen.

Begin van die zomer pikte Melanie zes puntgave Bigglesboeken uit zijn kamer, smokkelde ze op een goedkoop dagretourtje naar de stad en verkocht ze bij een tweedehandsboekwinkel om van de opbrengst een paar nepwimpers te kopen. Helaas begonnen haar ogen bij haar eerste poging de nepwimpers aan te brengen pijnlijk te tranen; vervolgens wilden ze maar niet blijven zitten en dwarrelden tussen haar vingers door op de toilettafel, als mismoeidige harige rupsen met een luguber eigen leven. Zwijgend klaagden ze haar aan: dief, dief! De verraderlijke dingen bleken het loon der zonde. Melanie verbrandde ze schuld bewust in de zelden gebruikte

haard op haar slaapkamer. Het sprak voor haar vanzelf dat ze ze niet kon dragen, want ze had iets gestolen om aan het geld ervoor te komen. Die zomer had ze een goed ontwikkeld schuldbesef.

Victoria had geen schuldbesef. Ze had geen enkel besef. Ze was een mollig, koerend goudduifje, wentelde zich in de zon, en als ze kans zag een vlinder te verschalken scheurde ze hem in stukjes. Victoria was een lelie des velds; zij arbeidde noch spon, maar mooi was ze niet. Mevrouw Rundle zong oude liedjes voor haar, over het havenlicht en het zeegat uit, en over Picardië waar rozen bloeien maar geen een zo mooi als jij. Victoria zat kirrend bij haar op schoot en graaide met een knuistje naar haar kat. De kat van mevrouw Rundle was een dikke, hooghartige kater. In zithouding had hij het formaat en de vorm van een ronde, bonten bijzettafel. Wie weet gaf mevrouw Rundle hem restjes broodpudding te eten.

Hij zat op mevrouw Rundles pantoffels (geel vilt met rode pompons) en mevrouw Rundle zong al breiend voor Victoria.

‘Wat bent u aan het breien?’ vroeg Victoria.

‘Een vestjasje.’

‘Vechtjasje,’ verhaspelde Victoria voldaan.

‘Waarom zwart, mevrouw Rundle?’ vroeg Melanie. Ze kwam op zomerblote voeten sinaasappelsap met ijsblokjes uit de koelkast halen.

‘Op mijn leeftijd,’ verzuchtte mevrouw Rundle, ‘is er altijd wel iemand om zwart voor te dragen. Misschien niet nu, maar vroeg of laat...’ De klinker in ‘laat’ werd ontzettend lang aangehouden, alsof hij platgewalst werd: laaaaaat. ‘Je wordt er nog eens doodziek van, kindje, van die blote voeten op een stenen vloer.’

De ijsblokjes bibberden in Melanies hand.

‘Hebt u veel dode mensen gekend?’ vroeg ze.

‘Meer dan genoeg,’ zei mevrouw Rundle, en ze begon af te hechten.

‘Ik vind de dood onvoorstelbaar.’ Melanie zei het langzaam, want ze kon het juiste woord niet vinden.

‘Op jouw leeftijd spreekt dat vanzelf.’

‘Zingen!’ commandeerde Victoria terwijl ze met haar poezelige pootjes op de zwartzijden knie van mevrouw Rundle trommelde. Gehoorzaam zong mevrouw Rundle verder.

Melanie stelde zich de dood voor als een soort kelder, waarin je werd opgesloten en waar geen sprankje licht binnenkwam.

Wat zal me overkomen voordat ik doodga? dacht ze. Ik zal wel volwassen worden. En trouwen. Ik hoop zo dat ik trouw. O, wat zou het vreselijk zijn als ik niet trouwde. Ik wou dat ik veertig was en dat het allemaal voorbij was en dat ik wist wat me gaat overkomen.

Ze stak meizoentjes in haar lange haar en bekeek zichzelf in de spiegel alsof ze een foto was in haar album van later. ‘Hier ben ik vijftien.’ Gevolgd door de foto’s van haar kinderen in padvindersoniform en indianenpak, en huisdieren en zomerkiekjes van toekomstige vakanties. Emmers en schepjes. Zand in de schoenen. Torquay? Zou het Torquay worden? Bournemouth (het Chine Hotel)? Het o zo verkwikkende Scarborough? Maar Venetië bijvoorbeeld niet? En zouden die honden yorkshireterriërs zijn of corgi’s, of edele afghanen met een haviksnus, of een stel witte hazewinden aan een gouden ketting?

Ze zei tegen het meizoenmeisje met de grote bruine ogen: ‘Ik neem geen genoegen met gewoon. Nee. Bijzonder. Het moet bijzonder zijn.’ Haar toekomst, bedoelde ze. Er viel een meizoentje uit haar haar op de grond, als een honend hemels teken.

Intussen woonden ze in een buitenhuis, met ieder een kamer voor zich en nog een paar voor logés, een shetlandpony in de wei en een appelboom die met zijn vingertakken de maan omhooghield bij Melanies raam, zodat ze hem kon zien vanuit haar bed, een eenpersoonsledikant met een Dunlopillo-matras en een gecapitonneerd wit hoofdeinde. Ze sliep tussen gestreepte lakens.

Het vrijstaande huis was opgetrokken uit rode baksteen en had vroegtwentigste-eeuwse gevels; het stond op een riantelap grond en rook naar lavendelboenwas en geld. Melanie was opgegroeid met de geur van geld en besepte niet hoezeer de lucht die ze inademde ervan doortrokken was, maar ze wist wel dat ze bofte met haar zilveren haarborstel, eigen transistorradio en pakje van stugge, genotrijke, ruwe zijde dat de naaister van haar moeder had gemaakt voor de zondagse kerkgang.

Vader had graag dat ze op zondag met zijn allen naar de kerk gingen. Als hij thuis was deed hij weleens de Schriftlezing. Omdat hij in het grootstedelijke Salford geboren was, speelde hij, nu hij nooit meer aan Salford hoefde te denken, graag een beetje de deftige landheer. Die zomer gingen ze samen met de vrome mevrouw Rundle naar de kerk. Ze nam haar eigen uitpuilende zwarte gebedenboek mee, waar, als ze het gedachteloos oppakte, oude gedroogde bloemen en stukjes varen uit dwarrelden. Victoria zat in de gesloten familiebank op de grond kirrend te graaien naar het gedroogde groen dat uit het gebedenboek van mevrouw Rundle kwam zweven. Soms kirde ze wel erg hard.

Is Victoria achterlijk? vroeg Melanie zich af. Moet ik thuis blijven wonen om mamma te helpen voor haar te zorgen en kan ik dus nooit een eigen leven leiden?

Victoria, net als mevrouw Rochester een verschrikkelijk

geheim in de achterslaapkamer, lachte stralend maar leeg, speelde met een blokkendoos, simpel constructiespeelgoed en houten legpuzzels en kirde met haar onbetamelijk kinderlijke gezichtje tegen de trapspijlen gedrukt naar geschrokken bezoekers.

Jonathons lievelingsgezag was ‘O eeuw’ge Vader, sterk in macht’. Elke keer dat de pastoor – een bleke man die graag viste en flauwe grappen maakte over vissers van mensen – een oogje in het zeil kwam houden, zoals hij vader had beloofd, greep Jonathon hem bij de zoom van zijn soutane met het dringende verzoek of ‘O eeuw’ge Vader, sterk in macht’ de volgende zondag kon worden gezongen.

‘We zullen zien,’ was het geijkte antwoord van de pastoor, die zich slecht op zijn gemak voelde onder de felle blik van achter Jonathons bril.

Elke zondag tijdens het ontbijt en het aantrekken van zijn beste goed beefde Jonathon van de opgekropte spanning. Maar het gezang werd vaker niet dan wel gezongen. De hoop vervloog zodra hij de nummers van de gezangen zag die in de houten sleuven van het aankondigingsbord waren geschoven. En dan ging Jonathon aan boord van theeklipper de Cutty Sark of HMS Bounty om met een frisse bries in de zeilen de blauwe, blauwe zee te kiezen en zijn wonden te likken. De pastoor had hem verraden. Knevel hem met marlijn. Bind hem naakt aan de bezaansmast, de godganse tropische dag lang. Laat hem kennismaken met de kat met de negen staarten.

Melanie bad: God, maak alstublieft dat ik trouw. Of dat ik seks heb. Op haar dertiende had ze haar geloof in God opgegeven. Op een ochtend was ze wakker geworden en was Hij er niet meer. Ze ging naar de kerk om haar vader een plezier te doen en een wens deed ze bij een wensbotje of op haar knieën. Mevrouw Rundle bad iets verbazingwekkends: God,

maak dat ik goed onthoud dat ik getrouwd was alsof ik echt getrouwd was. Want ze wist wel dat God zich door die notariële akte niet om de tuin liet leiden. Of maak in elk geval, vervolgde ze, dat ik me de seks nog kan herinneren. Alleen formuleerde ze het iets minder cru. Tijdens de dienst vroeg mevrouw Rundle zich zo nu en dan verstrooid af hoe het ging met het braadstuk en de aardappels die thuis in de oven stonden. Maar als ze haar gedachten vervolgens weer op God richtte verontschuldigde ze zich altijd even.

Jonathon en Victoria baden geen van beiden, want ze hadden niets om voor te bidden. Victoria trok de franjes van de knielkussens en at ze op.

Melanie was vijftien, beeldschoon en nog nooit met een jongen uit geweest, terwijl Julia bijvoorbeeld op haar veertiende al was getrouwd en gestorven van liefde. Melanie had het idee dat ze oud werd. Met haar handen om haar blote borsten, die net zulke roze puntjes hadden als de snuffelneusjes van witte konijnen, dacht ze: wat mijn lichaam betreft ben ik waarschijnlijk op mijn hoogtepunt, en van nu af aan kan ik alleen maar aftakelen. Of volwassen worden. Maar ze vond het geen prettige gedachte niet al volmaakt te zijn.

Op een nacht kon Melanie de slaap niet vatten. De zomer liep ten einde, en de rosse, gezwollen maan twinkelde in de appelboom en hield haar wakker. Het was warm in bed. Ze had jeuk. Ze lag almaar te draaien en te woelen en tegen haar kussen te stompen. Haar huid tintelde, zo wakker was ze, en haar zenuwen waren getergd alsof er honderd messen tegelijk over honderd borden knerpten. Ten slotte hield ze het niet meer uit en ze stapte uit bed.

Het huis was in diepe slaap verzonken, maar Melanie was klaarwakker. Het was vreemd spannend om rond te lopen terwijl de anderen sliepen; ze verbeelde zich dat er slierten

z'en – 'zzzz' – uit de drie slapende monden kwamen, als bijen die dromerig door het huis zoemden. Doelloos drentelde ze de lege slaapkamer van haar ouders in. Onder het bed stonden schoenen geduldig op de terugkeer van haar moeders voeten te wachten, op het nachtkastje hunkerde een leeg tabaksblikje ernaar dat haar vader het kwam weggooien. Het was heel licht in de kamer; de witte gehaakte spreij op het lage brede bed glansde helder in het schijnsel van de maan. In dit royale, luxueuze filmsterrenbed sliepen haar ouders.

Melanie boog zich over het hartvormige rieten voeteneind en probeerde zich voor te stellen dat haar ouders de liefde bedreven. Op zo'n warme nacht leek dat een heel gewaagde gedachte. Ze deed haar uiterste best hun omhelzingen in dit bed voor zich te zien, maar haar moeder had steeds haar nette zwarte mantelpak aan en pappa droeg het ruige tweedjasje met de leren elleboogstukken dat, samen met zijn pijp, zijn handelsmerk vormde. Terwijl ze het deden zat zijn pijp in het borstzakje. Hoe Melanie ook haar best deed, ze kon zich haar ouders niet naakt voorstellen. Als ze aan haar vader en moeder dacht leken hun kleren net zozeer deel uit te maken van hun lichaam als haren of teennagels.

Voor haar moeder was nadrukkelijk een aangeklede vrouw, van top tot teen bedekt, nooit zonder kousen, ongeacht het weer, altijd met hoed en handschoenen, klaar om de deur uit te gaan. Er schoof een breedgerande bruinfluwelen hoed met aan de zijkant een zwarte rozet voor Melanies beeld van haar moeder die werd bemind. Toen ze nog klein was en door haar moeder werd geknuffeld, herinnerde Melanie zich, werden de omhelzingen altijd gesmoord in lagen stof: wol, katoen of linnen, afhankelijk van de tijd van het jaar. Haar moeder was waarschijnlijk aangekleed geboren, misschien in een elegant, nauwsluitend vlies dat was gekozen op grond

van een artikel in een chic modetijdschrift: 'Wat draagt het goed geklede embryo dit jaar?' En pappa, pappa was altijd hetzelfde: tweed en tabak, niets dan tweed en tabak en schrijfmachinelint. Uit die elementen was hij samengesteld.

De trouwfoto van haar ouders hing boven de schoorsteenmantel, waar de vertrouwde voorwerpen in het maanlicht iets exotisch en wonderlijks kregen. Bijvoorbeeld de Franse vergulde klok, die voor haar ouders de tijd aangaf en die op de dag na hun vertrek naar Amerika op vijf voor drie was blijven stilstaan. Niemand had de moeite genomen hem weer op te winden. Naast de klok stond een eend van Mexicaanse keramiek, glanzend, vrolijk en vreemd, de blauwe rug bezaaid met gele bloemetjes. Haar moeder had hem gekocht nadat ze er een foto van had gezien in een kleurenbijlage van een zon-dagskrant. Melanie slenterde naar de schoorsteenmantel, pakte de keramieken eend op en zette hem weer neer, waarna ze opkeek naar de trouwfoto.

Op haar trouwdag had zich aan haar moeder op kleding-gebied een verhelderend inzicht geopenbaard. Met zoveel overdaad en overgave had ze zich uitgedost dat haar zwierende rokken Melanies vader bijna aan het zicht onttrokken. Je zag alleen zijn verlegen lachje, vaag achter opwaaiende tule, en Melanie kon niet uitmaken of hij, wat ze vermoedde, zelfs op zijn trouwdag het tweedjasje met de leren elleboogstukken aanhad omdat hij er niet toe kon komen het uit te trekken. Maar haar moeder, gekleed als voor een middeleeuws banket, ontbrandde in een feestelijk vuurwerk van satijn en kant.

Haar witsatijnen japon, met een diep décolleté voor een liefdesmedaillon dat in het holletje van haar hals lag, had wijde mouwen met de reikwijdte van zwanenvleugels. De smalle taille ging over in een enorme witte sleep, die voor de

foto om haar voeten was gedrapeerd, zodat het was of de jurk in een vijver van zichzelf werd weerkaatst. Laag op haar voorhoofd rustte een krans kunstroosjes, waaruit een fontein van tule ontsproot die schuimend tot over haar middel stroomde. In haar armen had ze een bos witte rozen, die ze koesterde als een baby. Haar glimlach was weezoet, extatisch, jong en ontroerend.

Om haar heen stonden familieleden met wie ze steeds minder contact hadden naarmate pappa meer succes had met zijn roman, en vervolgens met zijn biografie en zijn film, enzovoort. Tante Gertrude – kroespermanentje, wankel op knellende schoenen – omklemd een glimmende lakleren handtas alsof de wekelijkse boodschappen erin zaten. Melanie herinnerde zich het Ashes of Violet-aroma van tante Gertrudes zoenen uit de tijd dat ze nog weleens gezamenlijk Kerst vierden, in de periode dat grootvader (nijdig naar de camera kijkend alsof hij bang was dat die zijn ziel zou opslokken) nog leefde. Vaarwel grootvader. Vaarwel tante Gertrude. En vaarwel oom Harry met het gepommadeerde haar, arm in arm met tante Rose. Tante Rose met de rougeblosjes, die op de foto zwart leken. Ze had kunnen doorgaan voor een schoorsteenveger die ze erbij hadden gevraagd omdat dat geluk bracht. Vaarwel oom Philip.

Oom Philip was de enige die niet naar de camera lachte. Hij had zomaar verdwaald kunnen zijn uit een ander gezelschap: de reünie van een eerbiedwaardige sociëteit of de plechtige begrafenis van een lid van een achtenswaardige liefdadigheidsorganisatie of zelfs een bijeenkomst van Amerikaanse Burgeroorlogveteranen. Hij droeg een vlakke zwarte hoed met opgeslagen rand zoals zuidelijke gokkers in cowboyfilms wel ophebben, en een zwarte veterdas met vlindestrik. Zwart pak, strakke broek, lang jasje. Maar het geheel

had niets elegants. Onder de zwarte hoed leek zijn haar wit, of althans lichtblond. Hij had een walrusnor die zijn mond aan het zicht onttrok. Zijn leeftijd was onmogelijk te schatten. Maar hij leek eerder oud dan jong. Hij was lang en had een normaal postuur. Zijn ineengeslagen handen rustten op de zilveren knop van een ebbenhouten wandelstok. Zijn gezicht was uitdrukklingsloos, zo uitdrukklingsloos dat er zelfs geen verveling op te lezen was. Moeders enige broer. Haar enige nog levende familielid, want alle anderen op de foto waren familie van vader. Maar zelfs op de bruiloft van zijn zus kon er geen lachje af. Dat maakte een botte indruk.

Melanie had oom Philip nooit ontmoet. Toen ze nog klein was had hij haar eens een duveltje-uit-een-doojsje gestuurd. Hij was speelgoedmaker. Toen ze het doosje openmaakte sprong er een kop uit met een boosaardige, groteske karikatuur van haar eigen gezicht. Dat jaar hadden haar ouders hem hun gedrukte kerstkaart gestuurd waarop zij en Melanie (Jonathon was nog niet geboren) glimlachend bij het raam zaten van het huisje aan een binnenstraat (bĳna in Chelsea) dat ze pas hadden gekocht. Haar vader begon net bekend en rijk te worden. En als antwoord kwam er dat akelige speeltje. Melanie was echt echt erg geschrokken van het duveltje-uit-een-doojsje. Tot in het nieuwe jaar, tot Pasen zelfs, had ze er geregeld nachtmerries over. Haar moeder gooide het duveltje-uit-een-doojsje weg. Haar ouders waren het erover eens dat het een tactloos, smakeloos cadeautje was. Voortaan kreeg oom Philip geen kaarten meer. Het oppervlakkige contact werd definitief verbroken.

Foto's zijn brokjes tijd die je in je hand kunt houden, en dit was een stukje uit de tijd dat haar moeder op haar best en haar mooist was. Haar lachende jonge moeder leek vastgepind door de camera en voorgoed onder glas gevangen te zitten, als een vlinder in een vitrine. Melanie keek naar de foto en

vond dat oom Philip niet thuishoorde in deze episode van haar moeders geluk. Hij was als een kleur die vloekte, of beter gezegd, een kleurloze vlek. Hij leefde in een heel andere tijd. Hij keek alsof hij op weg naar de bruiloft een oude zeeman had ontmoet en een andere dimensie in was geslingerd, waar witte rozen en confetti niet meer van belang waren.

Ach, dacht Melanie. Waarschijnlijk zal ik hem nooit ontmoeten.

Ze bekeek de trouwjurk nog eens goed. Wat een vreemde manier eigenlijk om je zo op te doffen alleen om je maagdelijkheid te verliezen. Ze vroeg zich af of haar ouders voor hun trouwen al gemeenschap hadden gehad. Uit het feit dat ze tegenwoordig over zulke dingen nadacht maakte ze op dat ze echt volwassen begon te worden. Ondanks zijn afkomst was pappa vast wel een beetje bohémienachtig geweest, en bovendien woonde hij alleen. Een zit-slaapkamer in Bloomsbury, koffiezetten op een gaspitje, gesprekken over de vrije liefde, D.H. Lawrence, duistere goden. Had hij zijn lachende bruid al geofferd aan die duistere goden? En zo ja, zou ze dan nog steeds glimlachen, omdat ze nu eenmaal haar moeder was? En zou ze zich dan in maagdelijk wit hebben gehuld? Hoe zat het met de brieven in de vrouwenbladen die Melanie stiekem van mevrouw Rundle leende?

‘Mijn vriendje zegt dat hij bij me weggaat als ik me niet helemaal door hem laat beminnen, maar ik wil naar eer en geweten in het wit kunnen trouwen.’

Symbolisch, deugzaam wit. Op wit satijn zie je álles, witte tule kreukt al als je ernaar wijst, witte rozen laten bij één zucht hun blaadjes vallen. Deugzaamheid is kwetsbaar. Het was een schitterende trouwjurk. Had ze hem tijdens de huwelijksnacht ook aangehad? vroeg Melanie zich even af.

Haar moeder was sentimenteel. De trouwjurk werd ge-

koesterd en lag, dik verpakt in blauw vloeipapier om het satijn wit te houden, in een hutkoffer bezaaid met verbleekte stickers uit verre oorden, waar een lap Indiaas borduurwerk overheen was gegooid om hem op een mooie manier te camoufleren. Waar bewaarde ze hem voor? Wilde ze erin worden opgebaard of erin ten hemel varen? Maar in de hemel werd niet getrouwd noch ten huwelijk geschonken.

Melanie stond fronsend in het maanlicht, in haar prozaïsche streepjespyjama die haar die zomer te klein was geworden zodat de pijpen tot halverwege haar kuiten kwamen. Ze betastte een paar parfumflesjes op de toilettafel. Er stonden een porseleinen ringenboom (maar de ringen zaten allemaal aan haar moeders vingers, in Amerika, en mochten meekijken naar het Empire State Building, de Grand Canyon en Disneyland) en een bijpassend porseleinen speldenbakje, met twee spelden en een kapotte manchetknoop erin. Er stond ook een ingelijste foto van Victoria met een pluizig speelgoedhondje, duidelijk een van de attributen van de fotograaf, dat Victoria, even duidelijk, overwoog te vernielen. Het was zo'n foto, bedacht Melanie, die alleen een moeder vertederend vond. Ze vroeg zich af of zijzelf er blind voor zou zijn als haar kinderen onaantrekkelijk waren, gesteld dat ze onaantrekkelijk zouden uitvallen. Verstrooid depte ze wat mufte Chanel achter haar oren, waardoor ze opeens net zo rook als haar moeder, zozeer zelfs dat ze even in de spiegel keek om zich ervan te vergewissen dat ze nog steeds Melanie was.

Haar gezicht was maanovergoten. 's Nachts maakte ze altijd een knot in haar haar; ze trok het los zodat het over haar rug golfde. Ze probeerde allerlei kapsels uit: sluik langs haar gezicht, strak naar achteren als een balletdanseres, in een asymmetrische staart opzij, en intussen dacht ze na over de trouwjurk in de kist.